

TEISĖS MOKSLO PAVASARIS 2024

Vilniaus universiteto
Teisės fakulteto
Studentų mokslinė draugija

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

REDAKTORIŲ KOLEGIJA

Atsakomasis redaktorius

Prof. dr. Rimantas Simaitis

Atsakomoji sekretorė

Dr. Milda Markevičiūtė

Nariai:

Prof. dr. (HP) Jevgenij Machovenko

Prof. dr. Jurgita Paužaitė-Kulvinskienė

Doc. dr. Vīgita Vėbraītė

Recenzentai:

Prof. dr. (HP) Jevgenij Machovenko

Dr. Milda Markevičiūtė

Mecenatas

Rėmėjai:

Advokatas

Audrius Voveris

ISSN 2345-0878 (spausdintas)

ISSN 2538-8916 (internete)

© Vilniaus universitetas, 2024

Gerbiamieji,

Savo rankose laikote Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Studentų mokslinės draugijos 2023 – 2024 mokslo metais parengtų mokslinių straipsnių rinkinį.

Straipsnių autoriams – tai vienas pirmųjų bandymų atliekant mokslinį tyrimą ir savo mintis skelbiant viešai. Nepaisant to, straipsnių tematika, juose gvildenamos idėjos ir daromos išvados nepalieka abejonių, kad bandymas puikiai pavykęs. Autoriai nustebina originalumu ir įžvalgų gyliu bei kokybe. Nevengiama itin „karštų“, dar išsamiai neanalizuotų temų nuo generatyvinio dirbtinio intelekto kūrinių iki deportacijos galimų negatyvių padarinių moderniaame pasaulyje analizės. Į jau ištyrinėtus įvairias pjūviais reiškinis pažiūrima naujai, pavyzdžiui, tyrinėjant ordalijas ir jų reikšmę įrodinėjimo procese.

Susipažinus su šiais darbais ir suvokiant jų parengimo kontekstą, nevalingai į galvą ateina Vilniaus universiteto šūkis, sukurtas prieš beveik tris šimtus metų tuometinio Vilniaus universiteto rektoriaus Martyno Počobuto ir jo iniciatyva iškalto Vilniaus universiteto observatorijos priestato fasade – „Hinc itur ad astra“ (lot. – iš čia kylama į žvaigždes). Linkiu šio straipsnių rinkinio autoriams drąsiai įgyvendinti savo mokslines ir praktines ambicijas. Jūs turite rimtą potencialą tapti ryškiais visuomenės šviesuliais!

Nuoširdžios padėkos nusipelnė moksliniai ir praktiniai kuratoriai ir šio leidinio redaktorių kolegijos nariai bei recenzentai, kurie lydi ir padeda tinkamai suorientuoti studentus darant pirmuosius žingsnius plėtojant teisinę mokslinę mintį.

Ypatinga padėka Vilniaus universiteto Studentų atstovybės Teisės fakultete komandoms, kurios daugiau nei dešimtmetį nenuilsdamos kiekvienas mokslo metais padeda suburti mokslu besidominčių studentų būrį, organizuoja jų mokymus, „Teisės mokslo pavasario“ studentų mokslines konferencijas, padeda surinkti publikacijas ir tarpininkauja vykdant jų redagavimą bei parengimą spaudai.

Dėkojame leidinio mecenatams – Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Alumni draugijai, advokatų profesinei bendrijai COBALT ir advokatai Audriui Voveriui.

Be Jūsų visų pastangų šis rinkinys nebūtų išvydęs dienos šviesos.

Gero skaitymo!

Prof. dr. RIMANTAS SIMAITIS

*Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Studentų mokslinės draugijos
vienas iš koordinatorių, šio straipsnių rinkinio atsakomasis redaktorius*

Mielieji skaitytojai!

Nuoširdžiai džiaugiuosi, kad savo rankose laikote knygą, kurioje, viliuosi, surasite sau daug įdomaus ir naudingo. Tai dar vienas Vilniaus universiteto Teisės fakultete veikiančios Studentų mokslinės draugijos, arba trumpai – SMD, leidžiamos serijos „Teisės mokslo pavasaris“ leidinys, šį kartą jau 2024-ųjų metų. Jums gali kilti klausimas, kodėl šis jau ne vienerius metus kasmet pasirodantis teisės mokslo srities straipsnių rinkinys pavadintas būtent taip, kodėl jis susietas su konkrečiu metų laiku – pavasariu? Į tai gali būti atsakyta pakankamai paprastai: todėl, kad Vilniaus universiteto Teisės studentų mokslinės draugijos kasmetinė baigiamoji konferencija, kurioje draugijos veikloje dalyvaujantys studentai pristato savo tyrimų rezultatus, vyksta būtent pavasarį. Bet gali būti ir kitoks, galbūt labiau metaforiškas atsakymas. Todėl, kad tai yra jaunų, savo gyvenimo pavasarį gyvenančių mūsų Fakulteto studentų darbai ir jau vien dėl to, nenuostabu, kupini jaunatviško maksimalizmo, tikėjimo idealais, drąsos ir ryžto kelti bures aukštyn atveriant jas neretai rūstiems vėjams. Bet kaip gamtoje pavasarį keičia vasara, o šią keičia ruduo, taip ir žmogaus gyvenime jaunystė yra keičiama brandos ir patirties, tačiau jos dažniausiai yra įprasmintos atsargumo, noro apsidrausti ir viską apskaičiuoti bei pasverti. Kita vertus, gerai pažinodamas daugelį šio leidinio autorių, tikiu, kad jie gyvenime daug pasieks, o šis leidinys kartu bus geras atsakaitos taškas jų kaip teisininkų karjeros trajektorijoms stebėti.

Kasmet dalyvauju SMD baigiamojoje konferencijoje ar bent jau perskaitau visus joje pristatomus darbus, todėl manau galįs pasidalinti kai kuriais savo pastebėjimais. Pirmiausia, džiaugiuosi tuo, kad pastaraisiais metais bent keli darbai yra parengiami anglų kalba, bet ypač gerai vertinu tai, kad juos kartu parengia ne vien tik fakultete anglų kalba studijuojantys mūsų studentai iš užsienio, bet ir studentai lietuviai drauge su užsieniečiais. Tai liudija, kad Fakultetas tampa vis labiau tarptautiškas, kad skirtys tarp studijų programų lietuvių ir anglų kalbomis nyksta, kad mokomės gyventi tarpkultūrinėje aplinkoje ir galime kartu sėkmingai dirbti.

Su džiugesiu matau studentų drąsą – tiriamos visai nepaprastos temos, kurios yra aktualios ir svarbios ne tik šiandien, bet jau ir šiandien. Nagrinėjami klausimai, kurių teisinis reglamentavimas kelia iššūkių šiandien, bet kels jų ir rytoj. Fakultete daug dirbu su pirmojo kurso studentais, todėl skaitydamas jau aukštesniuosiuose kursuose studijuojančių studentų darbus, matau, kaip jie išaugo, kaip subrendo, kaip mokosi tirti ir argumentuoti. Ir negaliu nesidžiaugti matydamas, kad tradiciškai dažniausiai naudojamus teorinius tyrimo metodus veiksmingai papildo empiriniai tyrimo metodai, kad aptariamus teisinis reguliavimas užsienio šalyse, kad nesibaidoma ir tarpdalykiškumo keliamų iššūkių.

Žinau, kad studentai, kad ir kokie gabūs jie būtų, pasiekė to ne vien tik savo jėgomis, todėl čia norėčiau tarti nuoširdžius padėkos žodžius jų kuratoriams, kurie paprastai yra du – akademinis ir praktinis. Akivaizdu, kad ne tik studentų, bet ir kuratorių bendradarbiavimas duoda gerų rezultatų bei padeda formuoti šiandien taip svarbius, o ateityje dar svarbesnius tapsiančius komandandinio darbo įgūdžius.

Su džiaugsmu dėkoju ir visiems Fakulteto draugams, kurių parama mums yra nepaprastai svarbi – Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Alumni draugijai, advokatų profesinei bendrijai COBALT ir Fakulteto alumnui advokatui Audriui Voveriui. Ir žinoma Tau, mielas Kolega Rimantai Simaiti – už tai, kad ne tik parodai kelią, bet ir padedi juo eiti.

Su geriausiais linkėjimais ir malonaus skaitymo,

Doc. dr. HAROLDAS ŠINKŪNAS

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto dekanas

TURINYS

Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje teisinis reglamentavimas Lietuvoje	7
<i>Laima Matulevičiūtė, Joanna Grinkevič</i>	
Ar skiriant bausmę yra pakankamai atsižvelgiama į asmens patirtus teisių ir laisvių suvaržymus baudžiamojo proceso metu?	30
<i>Vidas Krušinskas, Liutauras Valickas</i>	
Biobankai – teisinis reglamentavimas ir etiniai iššūkiai	58
<i>Martynas Sadzevičius, Laimis Mizeikis</i>	
Dirbtinio generatyvinio intelekto kūrinys kaip autorių teisių apsaugos objektas	79
<i>Kamilia Edita Fominova, Rolandas Bugys</i>	
Ikiteisminio tyrimo duomenų rinkimas teisėtumo aspektu.	98
<i>Gabija Beglecovaitė, Rugilė Mikalajūnaitė</i>	
Kailinių žvėrelių auginimo uždraudimas Lietuvoje: pagrįsta gyvūnų apsaugos priemonė ar perteklinis ūkinės veiklos laisvės suvaržymas?	119
<i>Adomas Saladžius, Ainius Pikūnas</i>	
Navigating the Legal Landscape of Cybersecurity Regulation in Lithuania	144
<i>Ugnė Juknevičiūtė</i>	
Ordalijos kaip įrodinėjimo priemonė teismų procese	162
<i>Rimgaudas Statkus, Šarūnas Kilčiauskas, Adomas Talijūnas</i>	

Pacientams padarytos žalos teikiant sveikatos priežiūros paslaugas kompensavimo problematika	179
<i>Laura Mackevič, Dominykas Mečanec</i>	
Smurto ir priekabiavimo samprata ir prevencija darbo santykiuose	204
<i>Karolina Stanytė, Greta Latakaitė</i>	
Teisės taikymo problemos metavisatoje – atvira Pandoros skrynia	227
<i>Gabija Marčiulaitytė, Dominyka Grybauskaitė</i>	
Teisinė aklavietė įmonėje: akcininkų ginčų sprendimo būdai	248
<i>Simona Dilytė, Domantas Juodikis</i>	
Teisinės priemonės ginantis nuo nepageidaujamo seksualinio pobūdžio elgesio	270
<i>Adriana Jokšaitė, Kotryna Dijokevičiūtė</i>	
The Right to Historical Truth and Modern Narrations	293
<i>Mari Tsulukidze, Lela Totadze</i>	
When Deportation Is a Death Sentence	316
<i>Viktorii Sahaidak, Mariam Grigolishvili</i>	